

DECIZIE

21 septembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Iurie Bejenaru
Ion Druță
Maria Ghervas
Nicolae Craiu

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, recursul declarat de către Maltsev Evgeny,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Lilieii Olaru împotriva lui Maltsev Evgeny și Finica Fiodor cu privire la încasarea prejudiciului material și cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, prin care a fost respins apelul declarat de către Maltsev Evgeny și menținută hotărârea Judecătoriei Strășeni din 25 martie 2015,

c o n s t a t ă

La 11 iunie 2014, Lilia Olaru a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Maltsev Evgeny și Finica Fiodor cu privire la încasarea prejudiciului material și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta Lilia Olaru a indicat că la 28 iulie 2013 a dat în folosință temporară lui Finica Fiodor căruța cu cal pentru a-și aduce roada din câmp. Însă, a doua zi – 29 iulie 2013, în jurul orei 23.00, Finica Fiodor, conducând mijlocul de transport cu tracțiune animală, pe traseul M-14 km 210 ”Odessa-Brest”, a fost tamponat de autoturismul de model ”Toyota Corolla”, nr. de înmatriculare BL DA 329, la volanul căruia se afla Maltsev Evgeny, în rezultatul accidentului rutier, decedând pe loc calul și deteriorată căruța, care îi aparține cu drept de proprietate.

Susține că prin procesul-verbal cu privire la contravenție seria MAI nr. 02076991 din 03 septembrie 2013, Maltsev Evgeny a fost recunoscut vinovat de producerea accidentului rutier în temeiul art. 242 alin. (2) din Codul contravențional – încălcarea regulilor de circulație rutieră soldată cu deteriorarea bunurilor materiale ori cu cauzarea de leziuni corporale ușoare, fiindu-i aplicată sancțiune contravențională sub formă de amendă în mărime de 50 u.c. echivalentul a 1000 lei și 6 puncte penalizare.

În același timp, prin procesul-verbal cu privire la contravenție seria MAI nr. 02077742 din 20 septembrie 2013, și Finica Fiodor a fost recunoscut vinovat de producerea accidentului rutier din 29 iulie 2013 în temeiul art. 240 alin. (1) din Codul contravențional –

nerespectarea indicatoarelor de semnalizare rutieră și de acordare a priorității de trecere, fiindu-i aplicată sancțiune contravențională sub formă de amendă în mărime de 10 u.c. echivalentul a 200 lei.

Astfel, ambii pârâți au fost recunoscuți vinovați de producerea accidentului rutier din 29 iulie 2013, în rezultatul căruia dînsei, ca proprietar al calului decedat și căruței deteriorate, i-a fost cauzat un prejudiciu material pe care îl estimează în mărime totală de 12000 lei.

La 26 martie 2014, a expedit în adresa lui Maltsev Evgeny și Finica Fiodor câte o somație privind repararea benevolă a prejudiciului cauzat, dar nici până în prezent prejudiciul nu i-a fost recuperat.

Cere Lilia Olaru încasarea din contul lui Maltsev Evgeny și Finica Fiodor în beneficiul său, de la fiecare în parte, a câte 6000 lei cu titlu de prejudiciu material și cheltuielilor de judecată.

Pe parcursul examinării pricinii, și anume la 18 martie 2015, reclamanta Olaru Lilia, a înaintat o cerere prin care și-a modificat pretențiile din acțiune, solicitând încasarea din contul lui Maltsev Evgeny în beneficiul său sumei de 12000 lei cu titlu de prejudiciu material (9000 lei costul calului și 3000 lei costul căruței), 7,50 lei cheltuieli pentru expedierea somației și 1000 lei cheltuieli de asistență juridică.

Concomitent, prin aceeași cerere reclamanta a renunțat la pretențiile sale înaintate față de pârâțul Finica Fiodor.

Prin hotărârea Judecătorei Strășeni din 25 martie 2015, acțiunea a fost admisă în parte, fiind încasat din contul lui Maltsev Evgeny în beneficiul Liliei Olaru suma totală de 10007,50 lei (9000 lei costul calului + 7,50 lei cheltuieli poștale + 1000 lei cheltuieli de asistență juridică). În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, a fost respins apelul declarat de către Maltsev Evgeny și menținută hotărârea Judecătorei Strășeni din 25 martie 2015.

La 13 mai 2016, Maltsev Evgeny a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, și a hotărârii Judecătorei Strășeni din 25 martie 2015 cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În susținerea recursului Maltsev Evgeny a invocat că instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au elucidat pe deplin toate circumstanțele importante ale pricinii, concluziile acestora vin în contradicție cu probele administrate, fapt ce a adus la încălcarea esențială și aplicarea eronată a normelor de drept material și de drept procedural.

Declară că atât prima instanță, cât și instanța de apel nu au stabilit dreptul de proprietate a Liliei Olaru asupra calului decedat în rezultatul accidentului rutier din 29 iulie 2013, având în vedere că potrivit certificatului eliberat de către Primarul s. Voinova r-l Strășeni, proprietar al animalului respectiv este Olaru Vasile și nicidecum intimata, fapt ce rezultă din datele din Registrul de evidența a gospodăriilor populației la situația din 01 ianuarie 2013.

Afirmă că intimata nu a demonstrat mărimea prejudiciului material cauzat în sumă de 12000 lei, prezentând doar un certificat eliberat de către întreprinderea "Coopcolprod" din or. Strășeni precum că la piața centrală din or. Strășeni costul unui cal este de 9000 lei, fără a indica caracteristicile care influențează evaluarea reală a mărfii pe piață, și anume: vârstă, greutatea, starea animalului ș.a. Mai mult ca atât, intimata nu a indicat caracteristicile calului pentru care cere recuperarea prejudiciului material.

Susține că a prezentat instanțelor de judecată ierarhic inferioare documente prin care se confirmă faptul că greutatea medie a unui cal viu constituie 400-600 kg, la prețul de 24 lei per 1 kg, respectiv, prețul unui cal viu pe piață constituind 5000-6000 lei și nicidecum în mărime de 9000 lei așa cum pretinde intimata Olaru Lilia.

Reiterează că conform deciziei Agentului constător atât dansul, cât și Finica Fiodor, care a condus căruța, au fost recunoscuți vinovați de producerea accidentului rutier, respectiv ambii poartă răspundere pentru cauzarea prejudiciului material, instanțele de judecată urmând să aprecieze gradul de vinovăție pentru fiecare în parte pentru deteriorarea averii străine și delimitarea răspunderii materiale.

Menționează că la momentul producerii accidentului rutier calul era încă viu, având doar piciorul fracturat, astfel, sunt eronate concluziile instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că anume dânsul este vinovat de decesul calului.

Ba mai mult ca atât, prima instanță și instanța de apel nu au ținut cont de faptul că Finica Fiodor în cadrul procesului contravențional personal a recunoscut că a predat calul vătămat unor persoane necunoscute contra sumei de 900 lei.

Invocă că instanțele de judecată ierarhic inferioare au neglijat prevederile art. 1410 alin. (4) din Codul civil, care stipulează, că posesorii izvoarelor de pericol sporit răspund solidar pentru prejudiciul cauzat unui terț.

De asemenea, a mai invocat recurentul că prima instanță, admitând parțial acțiunea, contrar prevederilor art. 94 alin. (1) CPC, a încasat neîntemeiat din contul dânsului în beneficiul intimitei în mărime integrală cheltuielile de judecată, eroare pe care instanța de apel nu a înlăturat-o.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele dosarului atestă că copia deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, a fost expediată în adresa lui Maltsev Evgeny la 22 decembrie 2015 (f.d. 163), însă lipsesc date (aviz de recepție) când a fost recepționată de către recurent. Concomitent, Maltsev Evgeny în cererea sa de recurs a invocat că cu decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015 a făcut cunoștință abia la 24 martie 2016.

În circumstanțele relevate, recursul declarat de către Maltsev Evgeny la 13 mai 2016 se consideră depus în termenul prevăzut de lege.

La 20 iunie 2016, în adresa intimaiilor Olaru Lilia și Finica Fiodor a fost expediată copia recursului declarat de către Maltsev Evgeny cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

La 19 iulie 2016, intimata Olaru Lilia a depus referință, solicitând să fie considerat inadmisibil recursul declarat de către Maltsev Evgeny cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015 și hotărârii Judecătoriei Strășeni din 25 martie 2015, pe care le consideră legale și întemeiate, invocând că instanțele de judecată ierarhic inferioare au verificat minuțios toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii, dând o apreciere corectă tuturor probelor prezente la actele pricinii cu respectarea normelor de drept material și de drept procedural.

Alte referințe nu au fost depuse.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 07 septembrie 2016, recursul declarat de către Maltsev Evgeny a fost considerat admisibil.

Reieșind din prevederile art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Potrivit art. 241 alin. (1) și alin. (5) CPC, instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii. În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Din suportul probatoriu prezent la materialele dosarului rezultă că la 11 iunie 2014 intimata-reclamantă Lilia Olaru s-a adresat cu acțiune civilă în instanța de judecată împotriva lui Maltsev Evgeny și Finica Fiodor, solicitând încasarea din contul ultimilor în beneficiul său, de la fiecare în parte, a câte 6000 lei cu titlu de prejudiciu material și cheltuielile de judecată.

Pe parcursul examinării pricinii, și anume la 18 martie 2015, intimata Olaru Lilia a înaintat o cerere scrisă prin care și-a modificat pretențiile din acțiune, solicitând încasarea doar din contul lui Maltsev Evgeny în beneficiul său sumei de 12000 lei cu titlu de prejudiciu material (9000 lei costul calului și 3000 lei costul căruței), 7,50 lei cheltuieli pentru expedierea somației și 1000 lei cheltuieli de asistență juridică.

Concomitent, prin aceeași cerere intimata-reclamantă a renunțat la pretențiile sale înaintate față de intimatul-pârît Finica Fiodor.

Prin hotărârea Judecătoriei Strășeni din 25 martie 2015, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, acțiunea a fost admisă în parte, fiind încasată din contul lui Maltsev Evgeny în beneficiul Lilei Olaru suma totală de 10007,50 lei (9000 lei costul calului + 7,50 lei cheltuieli poștale + 1000 lei cheltuieli de asistență juridică). În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Atât prima instanță, cât și instanța de apel și-au argumentat soluția făcând referire că faptul cauzării prejudiciului material intimatei-reclamante Olaru Lilia de către Maltsev Evgeny rezultă din decizia Agentului constatător cu privire la contravenție seria MAI nr. 02076991 din 03 septembrie 2013, prin care recurentul-pârît a fost recunoscut vinovat de producerea accidentului rutier din 29 iulie 2013, fiindu-i aplicată sancțiune contravențională sub formă de amendă în mărime de 50 u.c. echivalentul a 1000 lei și 6 puncte penalizare, pe care ultimul nu a contestat-o, fiind definitivă și irevocabilă, iar reieșind din prevederile art. 1410 din Codul civil, obligația de reparare a prejudiciului îi revine persoanei care posedă izvorul de pericol sporit în baza dreptului de proprietate, în cazul dat lui Maltsev Evgeny.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră soluția dată în prezentul litigiu drept una eronată, or, atât prima instanță, cât și instanța de apel s-au expus în privința raționamentului încasării prejudiciului material din contul recurentului-pârît Maltsev Evgeny în beneficiul intimatei-reclamante Olaru Lilia, fără a elucida următoarele aspecte.

Se reține că prin procesul-verbal cu privire la contravenție seria MAI nr. 02076991 din 03 septembrie 2013, Maltsev Evgeny a fost recunoscut vinovat de producerea accidentului rutier în temeiul art. 242 alin. (2) din Codul contravențional – încălcarea regulilor de circulație rutieră soldată cu deteriorarea bunurilor materiale ori cu cauzarea de leziuni corporale ușoare, fiindu-i aplicată sancțiune contravențională sub formă de amendă în mărime de 50 u.c. echivalentul a 1000 lei și 6 puncte penalizare (f.d. 15, 50).

În același timp, prin procesul-verbal cu privire la contravenție seria MAI nr. 02077742 din 20 septembrie 2013, și Finica Fiodor a fost recunoscut vinovat de producerea accidentului rutier din 29 iulie 2013 în temeiul art. 240 alin. (1) din Codul contravențional – nerespectarea indicatoarelor de semnalizare rutieră și de acordare a priorității de trecere, fiindu-i aplicată sancțiune contravențională sub formă de amendă în mărime de 10 u.c. echivalentul a 200 lei (f.d. 66).

Prin urmare, atât recurentul-pârît Maltsev Evgeny, cât intimatul-pârît Finica Fiodor au fost recunoscuți vinovați de producerea accidentului rutier din 29 iulie 2013, respectiv, prin prisma art. 1410 alin. (4) din Cod civil, instanțele de judecată urmau să aprecieze gradul de vinovăție pentru fiecare în parte pentru deteriorarea averii străine și delimitarea răspunderii materiale.

Afară de aceasta instanța de apel, menținând hotărârea primei instanțe, a neglijat acel fapt că prin procesul-verbal de audiere a persoanelor implicate în accidentul rutier (pe caz contravențional) din 07 august 2013, Finica Fiodor personal a declarat că la fața locului producerii accidentului rutier a înstrăinat calul vătămat unor persoane necunoscute, colectori de carne, care erau în trecere, contra sumei de 900 lei (f.d. 62).

În această ordine de idei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră eronată concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare privind încasarea doar din contul recurentului Maltsev Evgeny în beneficiul intimatei Lilia Olaru integral sumei de 9000 lei cu titlu de prejudiciul material (costul calului).

De asemenea, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că instanțele de judecată ierarhic inferioare nu s-au expus nici în privința cerinței intimatei-reclamante Lilia Olaru privind renunțarea acesteia la pretențiile sale înaintate față de intimatul-pârît Finica Fiodor, pe care a expus-o în cererea din 18 martie 2015 (f.d. 77).

Or, în conformitate cu prevederile art. 212 alin. (1), (3), (5) și (6) CPC, renunțarea reclamantului la acțiune se consemnează în procesul-verbal al ședinței de judecată și se semnează de reclamant. Dacă renunțarea reclamantului la acțiune este exprimată în cerere scrisă, adresată instanței, ea se anexează la dosar, fapt menționat în procesul-verbal al ședinței de judecată. În cazul admiterii renunțării reclamantului la acțiune, instanța judecătorească pronunță o încheiere prin care dispune încetarea procesului. Dacă respinge renunțarea reclamantului la acțiune, instanța judecătorească pronunță în acest sens o încheiere motivată și examinează pricina în fond.

Astfel, prima instanță, în cadrul ședinței de judecată din 18 martie 2015, nu a soluționat cerința Lilliei Olaru privind renunțarea la pretențiile sale înaintate față de intimatul-pârît Finica Fiodor și nici nu a emis în acest sens o încheiere motivată cu explicarea reclamantei efectele acestui act de procedură, expunându-se în exclusivitate doar asupra cerințelor primei de modificare a pretențiilor indicate în cererea din 18 martie 2015, circumstanțe pe care instanța de apel nu le-a verificat și nu le-a înlăturat.

Mai mult ca atât, din procesul-verbal al ședinței primei instanțe din 18 martie 2015 rezultă că deși reclamanta a înaintat în cadrul acestei ședințe cerere de renunțare la acțiune în partea pârâtului Finica Fiodor, totuși a solicitat încasarea sumei de 12000 lei cu titlu de prejudiciu material din contul ambelor pârâți Maltsev Evgeny și Finica Fiodor (f.d. 80), ca mai apoi să solicite repararea prejudiciului material și cheltuielilor de judecată doar de la Maltsev Evgeny (f.d. 81). Prin urmare, nu sunt clare cerințele intimei-reclamante Lilia Olaru.

Pe lângă acestea, atât prima instanță, cât și instanța de apel, omițând să se expună referitor la cererea de renunțare a Liliei Olaru de la acțiune în privința Finica Fiodor, nu au elucidat faptul care a fost totuși motivul înaintării astfel de cereri, prezumându-se că totuși Finica Fiodor a reparat o anumită parte din prejudiciul material cauzat primei.

Subsecvent, instanțele de judecată ierarhic inferioare admițând parțial acțiunea Liliei Olaru, contrar prevederilor art. 94 alin. (1) CCP, au încasat integral din contul lui Maltsev Evgeny în beneficiul primei cheltuielile de judecată.

În consecință, contrar standardelor procedurale recunoscute, atât prima instanță, cât și instanța apel la adoptarea raționamentului final și-au fundamentat concluziile în baza unui suport probator contradictoriu, căruia nu i-a fost dată aprecierea corespunzătoare. Soluționând prezenta pricină, instanțele de judecată nu s-au expus asupra tuturor probelor din dosar, nu și-au motivat soluțiile și concluziile, nu au furnizat răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că circumstanțele enunțate afectează grav dreptul părților la un proces echitabil.

Se reiterează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului European), ceea ce la cazul prezentei spețe este lipsă.

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (speța Hiro Balani c. Spaniei, hotărârea din 09 decembrie 1994).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârile judecătorești pronunțate nu satisfac standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act

judecătorească, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea pricinii în ordine de recurs, și reiterând lipsa temeiurilor legale de a restitui cauza spre rejudecare în prima instanță (art. 432 alin. 3 lit. d) și f) CPC), Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Maltsev Evgeny, a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Maltsev Evgeny.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Liliei Olaru împotriva lui Maltsev Evgeny și Finica Fiodor cu privire la încasarea prejudiciului material și cheltuielilor de judecată, cu remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Ion Druță

Maria Ghervas

Nicolae Craiu